

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Barát Endre

Cím

Ünnep a Zichy Jenő utcában

Forrás:

Ujságtár

Osztályozás

Tár

394.3

Hely

Idő

11/1958

Személy

Helyszám

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

1958. 8. 22

Húsz éve, húszévesen tapodtam először, szürke és nyírkos kőköcskőit; s kőgöngyöcskőit és kölhöges neszére, gyereksírásra, röhögésre és rikácsolásra füleltem. A sarkokon hiába díszlett grófi címmel ékesen a tábla — oly szürke, szennyes, oly szegényes volt az utca. Este... Kocsmák, csehek nyíltak büzlőn s hangos zsi-vajjal s egy zugszálló lámpája virított halványpirosan, mint a seb. Koldusok készülődtek a Körútra, rongyjaikat s nyomorékságukat a szájalom fényében felmutatni. A kapualjak mélyen vastagon s reménytelenül ülepedett az árnyék... Így élt bennem, ilyen sötét, vigasztalan képemben, így, ilyennek őrizte meg emlékezetem.

Azóta is nemegyszer végigjártam ezt a keskeny utcát. De mindig fakó díszletnek hatott csupán, huzatos átjáró volt, semmi más. Húsz év óta sokban megváltozott — bár ósdi házainak egyik-másika, ha lehet még vénebb s kopottabb lett —, de az egymásra ásitó nyitott kapuk már tisztább levegőt lehelnek. S az utca züllött híre elsovradt, nem csábítanak örömtanyák silány örömei és garniszálló sem mereszti homálylőüvegű ablakait.

Két évtizeden át élte az utca csendes, sívár életét. S a súlyosléptű férfiak, osonóárnyú asszonyok megvénültek, kicsinyű töpörödtek benne; de megnöttek a régi gyermekek, ők lettek a családapák, anyák. S közben a Zichy Jenő utca óvatosan ki-küldött, a múltó évek ujjai közül, bé-

kés kisemberek nem túl kíváncsi, gyakran közönyös szemével kipillantott a Nagykörútra: ott harc zúgott, csattant vagy diadalmenet dübörgött; ott tüzek, zászlók, dalok, szívek lobogásával, száguldva s vánszorogva, örömkiallással s jajokkal iródott a történelem. A Zichy Jenő utca nem szerepelt lapjain — néma és mozdulatlan maradt; csak várt, figyelt, nem szólt, nem hadonászott sohasem, csupán suttyósan tiltakozott olykor, vagy halkán helyeselt...

Most, most nyíltan vallott s hangoosan, közöny és óvatosság gátlásait ledobva, szabadultan. Mint mikor megmozdul és szólni kezd a virrasztó szobor, s az álmos festmény kilép keretéből...

Lampionokkal, színes papírláncokkal s virágokkal ékesítették fel magad; s kivirultál, mint megúnt pártjától szabaduló menyasszony. Vidám családi esemény boldogságában guiltak ki ablak-szeméid. Zászlókat lengtetél, muzsikát zengettél s vén tenyeredre emeltek minden lakóidat. A gyermekeket játékbá, az ifjakat meg táncba invitáltad. A nagymamákat, bácsikat ünneplőbe bújtattad s kiültetted sorra, padokra, sámlikra a házaid elé, a papírgirlándok alá, a feldíszített balkonok alá, a szalagként kéklő csillagok nyári ég alá. Szívükben rég-hamvadt tüzet szitottál fel és hajdani bálók jakult emlékeit festetted át.

Multam én már utcabálon, derültem muzsikáján, színein mások is: Hősök terén, Almási téren — igen, leginkább tereken, ahol a város különböző tájairól egybegyűlt ifjúság táncolt, játszott, dalolt. Szép volt az is, fel-emelő, felüdítő. De most — egyetlen nagy család, egyetlen utca minden rendű-rangú s korú lakója ünnepelt!

S előtte... Már hetek óta, közös izgalommal készülődött. S nemcsak a párttitkár, a kultúros, a népfront-elnök s a nőtanács asszonyai. S nemcsak a tetterős fiatalok. Hanem az öregecskék, egytől egyig; Kiss néni, Fischer néni, Molnár bácsi, Soósné asszony s a többiek, akik összeadták munkájukat s forintjaikat szívesen. (Lám Soósné a művészetét is — szép úde, fiatalos hangján magyar dalok édességét árasztotta.) Nyugdíjasok, elartottak... Szelid nagymamák és sok gyerektől elszívott életű anyák; ételreceptjeiket féltőn őrizgető háziasszonyok; párukra busongón és megbékülten emlékező özvegyek; nagycsaládos, sokat dolgozó apák — könyvelők, munkások — üzemiek és mások: kis szabók, árusok, pincérek. Ők tanácskoztak, dolgoztak, szorgoskodtak itt lelkesen, buzgón, szinte gyermekieki lázzal. Hogy felzengjen és

szinesedjen erre az estre, méltón és kedvesen az ünnep.

Örömmel ünnep a Zichy Jenő utcában... Dob pufogása, harmonika mely zengése, saxofon bűgása, összeolvadva s néha elszakadva... Szavaló kisfiú (egyszer belesült a versikébe) s nyolcéves édes bablerina... Kigyózó, kusza szerpentin s konfetti hajbatapadó apró korongjai... Sonkászsemle, csapolt sör, nápolyi... Táncoló párok — tangót lejő fiatalok s csárdást topogó vénnek; lányaik forgását, kigyuló piros arcát figyelő mamák... Cigaretta- és pipafüst és tormásvirslí illata...

Vidám és szabad ünnep, gondokból szabadult derű, villanyfény, mely ködből felszakadt nap-sütéssel vetekszik... Gyönyörű volt és új volt, más volt ez az utcabál!

Meddig is tartott? Nem kivildagosi kivraddig, ezt meg kell valani. Hiába, a házmesterek, még egy-két korsó sör után is, a hivataluk magaslatán állanak. A záróra bizony elég korai volt — a kapuzáráshoz igazodott. Tizenegyor elcsendesült a vigalom. A „bálozó” békén bevonultak házaikba. Akadt ugyan köztük, aki nehezen hagyta abba a mulatságot s egy kicsit később ment haza, hogy nyugovóra térjen.

Hanem ezen a csodálatos estén — az egyik házfelügyelő, bizonyos nevezetű Højber néni javaslatára — a Zichy Jenő utca mulatozóinak, lám, még a kapupénz is engedtetett... Barát Endre